

Phép chia hết và phép chia có dư

I. Phép chia hết

1. Định nghĩa

- "chia hết": chia mà **không dư**

- Xét $a, b \in \mathbb{Z}$ và $b \neq 0$

- Khi $b \mid a \rightarrow \begin{cases} b \text{ là ước của } a \\ a \text{ là bội của } b \end{cases} \leftrightarrow \exists q \in \mathbb{Z} \text{ sao cho } a = b \cdot q$

2. Ký hiệu

$b \mid a$ ^{bội} a _{ước} $\exists q \in \mathbb{Z}$ sao cho $a = b \cdot q \leftrightarrow a : b$

- Cách đọc: "b chia hết a" "a chia hết cho b"
"b là ước của a" "a là bội của b"

Ví dụ: 3 chia hết 6 không?

$$3 \mid 6 \rightarrow \exists 2 \in \mathbb{Z}, 6 = 3 \cdot 2$$

3. Nhận xét

- Với mọi $b \neq 0$ thì:

+ 0 chia hết cho $\forall b$ vì $0 = b \cdot 0 \Rightarrow 0$ là bội của mọi số nguyên $b \neq 0$

- Với mọi a thì:

+ $1 \mid a$ vì $a \in \mathbb{Z}, a = 1 \cdot a \Rightarrow 1$ là ước của mọi số nguyên a

4. Tính chất của phép chia hết

1. $b \mid a \leftrightarrow \pm b \mid \pm a$

2. $\forall a \neq 0$ thì $a \mid a$

3. $\forall a$ thì $\pm 1 \mid a$

4. $\forall a \neq 0$ thì $a \mid 0$

5. $(\forall a \neq 0, \forall b \neq 0, a \mid b \text{ và } b \mid a) \leftrightarrow \begin{cases} a = \pm b \\ b = \pm a \end{cases}$

6. Nếu $(a \mid b \text{ và } b \mid c)$ thì $a \mid c$ (tính chất bắc cầu)

7. Nếu $b \mid a$ thì $b \mid ax$

8. Nếu $a \mid x$ và $b \mid y$ thì $ab \mid xy$

9. Nếu $c \mid a$ và $c \mid b$ thì $c \mid (a \pm b)$

10. Nếu $c \mid a$ và $c \mid b$ thì $c \mid (ax \pm by) \quad \forall x, y \in \mathbb{Z}$

11. Nếu $b \mid a_1, a_2, a_3, \dots$ thì $b \mid (x_1 a_1 \pm x_2 a_2 \pm x_3 a_3 \pm \dots) \quad \forall x_i \in \mathbb{Z}$

II. Phép chia có dư

1. Định lý:

- Cho $a, b \in \mathbb{Z}$ với $b \neq 0$
- $\exists$ duy nhất cặp số nguyên q và r sao cho:

$$\begin{cases} a = bq + r \\ 0 \leq r < b \end{cases}$$

Trong đó: q được gọi là thương (quotient)

r được gọi là số dư (remainder)

- Khi $r = 0 \rightarrow$ ta có phép chia hết

Ví dụ: Hãy tìm q và r ?

$$a = 7, \quad b = 2 \quad \longrightarrow \quad 7 = 2q + r \Rightarrow q = 3, \quad r = 1$$

$$a = 10, \quad b = 5 \quad \longrightarrow \quad 10 = 5q + r \Rightarrow q = 2, \quad r = 0$$